

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

Факультет іноземних мов

Кафедра германської філології та методики викладання іноземних мов

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проведення практичних занять і організації самостійної роботи
здобувачів вищої освіти з дисципліни

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

ОПП Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література)

Спеціальність: A4 Середня освіта

Предметна спеціальність: A4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна
література (із зазначенням мови))

Спеціалізація: A4.021 Англійська мова та зарубіжна література

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Рік навчання: перший

Мова навчання: українська

УДК: 001+378+811.111

Друкується за рішенням Вченої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (протокол засідання № 5 від 30 жовтня 2025 року).

Т. Є. Єременко

Методичні рекомендації до проведення практичних занять і організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти магістерського рівня з дисципліни «Методологія наукового дослідження» за спеціальністю А4 Середня освіта, предметна спеціальність А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)), спеціалізація А4.021 Англійська мова та зарубіжна література. Одеса: Університет Ушинського, 2025. 32 с.

Рецензенти:

О. В. Попова, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету іноземних мов ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Ю. О. Кузьменко, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри лінгводидактики та іноземних мов Державного університету інтелектуальних технологій та зв'язку

Методичні рекомендації призначені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А4 Середня освіта, предметна спеціальність А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)), спеціалізація А4.021 Англійська мова та зарубіжна література. Містять пояснювальну записку, теми практичних занять та самостійної роботи, завдання до них та рекомендації до їх виконання, питання для самостійного опрацювання та самоконтролю, методи контролю та оцінювання, а також список рекомендованої літератури.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Програма навчальної дисципліни	8
Теми практичних занять	10
Теми для самостійної роботи	10
Зміст роботи на практичних заняттях з дисципліни	11
Рекомендації до виконання практичних завдань	16
Питання для самоконтролю	26
Методи контролю та оцінювання	29
Рекомендовані джерела інформації	30

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Кожна наукова дисципліна здійснює первинний синтез спеціальних знань, осмислює її взаємозв'язок з суміжними дисциплінами, бере участь в розробленні загальних проблем теорії та методології наукового дослідження. Ці процеси сприяли підвищенню актуальності вивчення дисципліни «Методологія наукового дослідження».

Навчальний курс «Методологія наукового дослідження» є обов'язковою компонентою підготовки магістрів спеціальності А4 Середня освіта, предметна спеціальність А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)), спеціалізація А4.021 Англійська мова та зарубіжна література.

Мета навчальної дисципліни: набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок щодо здійснення науково-дослідної роботи, в процесі якої вони повинні вміти правильно формулювати наукову проблему, розробляти та обґрунтовувати шляхи та методи її ефективного вирішення.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методологія наукового дослідження» є:

- опанування методологією наукового пізнання у галузі лінгводидактики та методики навчання англійської мови та зарубіжної літератури;
- з'ясування змісту та функціонального призначення загальнонаукових та конкретно-специфічних методів, принципів дослідження різноманітних явищ і процесів;
- набуття досвіду логічного викладу, правильного оформлення результатів наукових досліджень, зокрема магістерських робіт, для прилюдного захисту.

Основою вивчення дисципліни «Методологія наукового дослідження» є сучасні наукові концепції, праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених і фахівців-практиків з лінгводидактики та методики викладання англійської мови та зарубіжної літератури. Дисципліна має орієнтувати майбутніх фахівців на вміння проводити самостійні дослідження та застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Дозвіл на використання ШІ: здобувачам вищої освіти дозволено використання генеративних інструментів штучного інтелекту (ШІ) для виконання письмових робіт, наукових досліджень та інших завдань. Однак робота повинна містити оригінальні висновки, аналіз та критичне осмислення.

Здобувачі, які використовують ШІ для допомоги у виконанні завдань, зобов'язані:

- у передмові зазначити факт використання ШІ у роботі;
- пояснити як саме ШІ допоміг у створенні тексту (генерація ідей, перевірка фактів, формулювання висновків);
- пояснити, які частини тексту були створені за допомогою ШІ і в яких аспектах вносено власні корективи.

Опановуючи зміст навчальної дисципліни здобувач повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності:

- сумлінно, вчасно й самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати навчальні завдання, завдання проміжного та підсумкового контролю;
- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
- ефективно використовувати час на навчальних заняттях для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на зайві речі;
- сумлінно виконувати завдання з самостійної роботи, користуватися інформацією з надійно перевірених джерел, опрацьовувати запропоновані та додаткові літературні джерела та Інтернет-ресурси;

– у випадках, коли здобувач освіти бездумно використовує контент ІІІ, не докладаючи зусиль для його аналізу, викладач не зараховує (оцінка 0) роботу, з дозволом повторного виконання завдання.

Очікувані результати вивчення дисципліни

знати:

- основні поняття дисципліни;
- методи наукового дослідження у галузі лінгводидактики та методики навчання англійської мови та зарубіжної літератури;
- зміст та функціональне призначення загальнонаукових та конкретно-специфічних методів, принципів дослідження різноманітних явищ і процесів;
- структуру наукового дослідження;
- методику проведення наукових досліджень, умови використання окремих методологічних підходів до аналізу наукових досліджень;
- напрямки використання результатів досліджень в практичній діяльності.

уміти:

- критично осмислювати інформацію, порівнювати, аналізувати, характеризувати наукові надбання лінгводидактики, методики викладання англійської мови та зарубіжної літератури, а також сучасні лінгвістичні течії та напрями;
- доречно використовувати українськомовну та англійськомовну спеціальну термінологію;
- ідентифікувати, аналізувати, порівнювати і характеризувати сучасні концепції, програми, завдання, зміст, традиційні та інноваційні методи, форми, засоби, технології організації навчання/викладання дисциплін предметної галузі у загальноосвітніх закладах та закладах вищої та професійної освіти;

- аналізувати й структурувати мовний/мовленнєвий та літературний матеріал з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
- використовувати необхідний інструментарій для проведення науково-дослідної роботи, пов'язаної з лінгвістичними, лінгводидактичними та методичними проблемами з дотриманням вимог академічної доброчесності;
- організовувати процес наукових досліджень, проводити наукові експерименти, представляти результати досліджень;
- правильно оформлювати результати наукових досліджень, зокрема магістерських робіт, для прилюдного захисту.

Міждисциплінарні зв'язки: Проблематика курсу пов'язана з такими навчальними дисциплінами, як: «Філософія», «Психологія вищої школи», «Педагогічна інноватика в освіті», «Теорія та методика мовного аналізу», «Методика викладання фахових дисциплін», «Актуальні проблеми зарубіжної літератури».

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Методологічні основи наукового дослідження.

Загальна характеристика наукового пізнання. Наука та її призначення. Функції науки. Інтеграційні процеси у сучасній науці. Сутність та структура процесу наукового пізнання. Емпіричні та теоретичні знання. Наукова теорія як система та її структурна характеристика. Сутність поняття методології наукового дослідження. Функції та принципи методології наукового дослідження.

Тема 2. Методи наукового дослідження.

Фундаментальний, загальнонауковий і конкретнонауковий рівні наукового пізнання у методології наукового дослідження. Поняття про методи наукового дослідження. Вимоги до наукового методу. Класифікація методів наукового дослідження. Методи наукового дослідження у методиці навчання іноземних мов.

Тема 3. Наукове дослідження як цілеспрямований науковий процес.

Методологічні підходи та універсальні процедури виконання наукового дослідження. Категоріальний апарат наукового дослідження: концепція, наукова проблема, тема, актуальність теми, мета, об'єкт, предмет, гіпотеза, наукова новизна, теоретична значущість, практична значущість наукового дослідження. Організація наукового дослідження. Етапи наукового дослідження. Інформаційне забезпечення наукового дослідження. Загальна характеристика джерел наукової інформації. Наукова доброчесність дослідника та проблема плагіату. Доброчесність у використанні генеративних інструментів штучного інтелекту.

Тема 4. Науковий текст як форма викладу матеріалу наукового дослідження.

Загальні характеристики наукового тексту. Специфіка наукового тексту. Структура наукового тексту. Загальні вимоги до наукового тексту. Етапи роботи над науковим текстом. Види наукових текстів. Стаття як вид науково-дослідної продукції та її функції. Класифікація наукових статей. Вимоги до змісту і форми статей. Доповідь і повідомлення як форми усного оприлюднення наукових результатів. Специфіка усного наукового виступу. Стиль викладу наукової інформації.

Тема 5. Кваліфікаційна робота магістра.

Загальні положення щодо вимог до підготовки магістерської роботи. Характеристика етапів виконання магістерської роботи. Структура та об'єм тексту магістерської роботи. Оформлення тексту магістерської роботи. Редагування роботи відповідно до вимог політики академічної доброчесності. Вимоги до підготовки презентації та викладу основних положень дослідження.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми Форма проведення заняття	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	<i>Семінар-практикум:</i> Наука як система знань про світ.	4	2
2.	<i>Семінар-практикум:</i> Методологія та методи наукових досліджень.	4	1
3.	<i>Семінар-практикум:</i> Наукове дослідження: структура, етапи, категоріальний апарат.	4	2
4.	<i>Семінар-практикум:</i> Науковий текст та його функціональна та композиційна специфіка.	4	
5.	<i>Семінар-практикум:</i> Кваліфікаційна робота магістра.	4	1
	Усього:	20	6

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Методологічне забезпечення наукової діяльності. Сучасні наукові розвідки у галузі лінгводидактики і методики навчання іноземних мов.	10	13
2.	Характеристика методів наукового дослідження. Аналіз використання різних методів теоретичного й емпіричного рівнів в практиці викладання англійської мови і зарубіжної літератури.	10	15
3.	Систематичний пошук наукового джерела. Підбір джерел інформації з обраної теми магістерського дослідження. Оформлення списку опрацьованої літератури за стандартом.	10	14
4.	Наукові видання України. Порядок публікації тез та наукових статей. Доповідь на науково-практичній конференції: підготовка тексту та усного виступу. Кліше для написання наукових робіт.	10	14
5.	Вибір, розроблення обґрунтування теми магістерської роботи здобувача. Складання списку наукових джерел з теми наукового дослідження.	10	14
	Усього:	50	70

ЗМІСТ РОБОТИ

НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Форма організації на занятті / питання для обговорення	Обов'язкове практичне завдання
Тема 1.		
Методологічні основи наукового дослідження.		
Практичне заняття 1.		
Наука і наукові знання.	1. Питання для обговорення: - Наука, її сутність, етапи розвитку. - Функції науки. - Поняття теорії як форми узагальнення і систематизації знань. - Структура і функції наукової теорії. - Наукові знання: емпіричні та теоретичні.	1. Складіть глосарій термінів з теми. 2. Здійсніть порівняльний аналіз теоретичних і емпіричних знань та представте у вигляді таблиці.
Практичне заняття 2.		
Методологія як філософське вчення про систему наукової діяльності	1. Питання для обговорення: - Сутність поняття методології наукової діяльності. - Методологія, метод, методика наукового дослідження. - Класифікація методів наукового дослідження.	1. Зробіть нотатки за темою практичного заняття. 2. Розкрийте сутність та взаємозв'язок понять методологія, метод, методика та презентуйте у вигляді таблиці чи когнітивної карти.
Тема 2.		
Методи наукового дослідження.		
Практичне заняття 3.		
Методологія та методи	1. Питання для обговорення:	1. Зробіть нотатки за темою практичного заняття.

наукового дослідження.	- Загальні методи наукового дослідження. - Методи науково-теоретичного рівня. - Методи науково-експериментального рівня: кількісні методи, якісні методи, змішані методи. 2. Перегляд відео з обговоренням.	2. Складіть конспект відео-лекції. 3. Складіть порівняльну таблицю методів науково-експериментального рівня.
------------------------	--	--

Практичне заняття 4.

Методи дослідження у методиці викладання іноземних мов.	1. Питання для обговорення: - Експеримент як метод наукового пошуку у методиці навчання іноземних мов. - Категорії дослідження за характером проблем, на вирішення яких спрямовано експеримент. - Функції дедуктивно-теоретичної частина дослідження. - Критерії вибору виду методичного експерименту. 2. Перегляд відео з обговоренням.	1. Доведіть, що методичний експеримент є чітко організована спільна діяльність експериментатора та випробуваних. 2. Складіть таблицю ознак цієї діяльності.
---	---	---

Тема 3.

Наукове дослідження як цілеспрямований науковий процес.

Практичне заняття 5.

Сутність науково-дослідної роботи.	1. Питання для обговорення: - Структура і зміст етапів наукового дослідження.	1. Зробіть нотатки за темою практичного заняття. 2. Складіть таблицю, що розкриває сутність термінів:
------------------------------------	--	---

	- Категорії наукового дослідження як основа наукового пошуку та творчого процесу. 2. Обговорення категоріального апарату наукового дослідження на прикладах магістерських робіт.	тема, проблема, актуальність, гіпотеза, предмет, об'єкт, мета, завдання наукового дослідження.
--	---	--

Практичне заняття 6.

Пошук наукової інформації та робота з науковими джерелами.	1. Питання для обговорення: - Основні завдання і напрями наукових досліджень у підготовці викладачів англійської мови і зарубіжної літератури. - Основні вимоги до аналізу та узагальнення наукової літератури. - Етика науковця.	1. Зробіть нотатки за темою практичного заняття. 2. Проаналізуйте наукові фахові видання України та виокремте ті, що відповідають темі вашого магістерського дослідження. 3. Складіть таблицю «Плюси та мінуси використання ШІ у підготовці магістерської роботи».
--	--	---

Тема 4.

Науковий текст як форма викладу матеріалу наукового дослідження.

Практичне заняття 7.

Науковий текст як форма оприлюднення результатів наукового дослідження.	1. Питання для обговорення: - Особливості змісту та структури наукового тексту. - Наукова стаття. Класифікація наукових статей. - Зміст та структура статті. - Вимоги до статті. - Анотація до статті.	1. Зробіть нотатки за темою практичного заняття. 2. Зробіть аналіз статті за запропонованою нижче покроковою інструкцією (стор. 16-19).
---	---	---

	- Тези наукової доповіді. - Стиль викладу наукової інформації. 2. Обговорення статей та тез доповідей.	
Практичне заняття 8.		
Доповідь / виступ на конференції як усна презентація результатів наукової роботи.	1. Питання для обговорення: - Цілі доповіді. - Типи доповідей. - Методи написання тексту доповідей. - Специфіка усного виступу та вимоги до змісту і форми. - Недоліки виступів. 2. Перегляд відео.	1. Зробіть нотатки за темою практичного заняття. 2. Перегляньте відео та обговоріть у малих групах. 3. Підготуйтеся до доповіді-презентації з однієї з тем ІНДЗ використовуючи покрокову інструкцію (стор. 20-24). 4. Оцініть один одного, використовуючи бланк оцінки (стор. 24-25).
Тема 5.		
Кваліфікаційна робота магістра.		
Практичне заняття 9.		
Кваліфікаційна робота магістра: загальні вимоги, вимоги до змісту.	1. Питання для обговорення: - Особливості тексту кваліфікаційної роботи магістра. - Структура роботи. - Правила цитування та посилань. - Академічна доброчесність у виконанні магістерської роботи. 2. Доповідь-презентація з однієї з тем ІНДЗ з обговоренням.	1. Зробіть нотатки за темою практичного заняття. 2. Охарактеризуйте кожний елемент структури магістерської роботи. Представте у вигляді когнітивної мапи. 3. Наведіть ознаки плагіату у науковому дослідженні. Сформулюйте шляхи його запобігання.
Практичне заняття 10.		
Вимоги до оформлення	1. Питання для обговорення:	1. Зробіть нотатки за темою практичного заняття.

тексту кваліфікаційної роботи магістра.	- Вимоги до основної частини магістерської роботи. - Вимоги до списку використаної літератури. - Вимоги до формування додатків. - Форматування роботи. - Підготовка і процедура захисту магістерської роботи. 2. Доповідь-презентація з однієї з тем ІНДЗ з обговоренням.	2. Рольова гра «Захист магістерського дослідження».
--	--	--

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Рекомендації до виконання завдання практичного заняття 7.

Для виконання завдання «Аналіз наукової статті» пропонуємо покрокову інструкцію щодо читання наукових статей англійською мовою та наступні стратегії читання.

Стратегії читання наукових статей англійською мовою

- передбачення змісту тексту за назвою;
- опора на попередній теоретичний та практичний досвід;
- фокусування на читанні резюме з метою попередньої оцінки доцільності читання статті;
- фіксування основної інформації в структурних елементах статті;
- зосередження уваги на медичних термінах, аббревіатурах, формулах тощо;
- стратегія використання словника;
- стратегія уникнення дослівного перекладу, якщо це не заважає розумінню загального смислу;
- уповільнення темпу читання на складних фрагментах тексту;
- перечитування незрозумілих фрагментів;
- фокусування уваги на засобах візуалізації наукових даних (таблиці, рисунки, графіки, діаграми, гістограми тощо);
- постановка питань до себе стосовно змісту прочитаного;
- нотування основних змістовних позицій;
- резюмування основного змісту статті та обговорення в групі.

Покрокова інструкція щодо читання наукових статей англійською мовою (за власними розробками)

Крок	Структурна частина статті	Опис структурного елементу	Інструкція для студента
Крок 1. Підготовка до читання			
1	Назва Title	Назва має бути простою, лаконічною і точною, відображати мету дослідження та питання, які розглядалися в дослідженні.	Назва допомагає відповісти на запитання: Чи знайшов/ла я потрібну мені наукову статтю?
	Ключові слова Key words	3-8 слів, які відображають зміст статті та допомагають класифікувати роботу в пошукових системах	Чи відповідають ключові слова моєму пошуку в пошукових системах
Крок 2. Читання резюме			
2	Abstract Резюме або Анотація	Резюме це короткий огляд тексту. Сучасні наукові журнали вимагають структурованого резюме (згідно структури статті), що допомагає зосередити та підкреслити ключову інформацію.	Резюме, як правило, перше, що потрібно прочитати, щоб визначитися, чи читати статтю далі, відповідаючи на запитання: Чи стаття мене цікавить? Чи пов'язана з моєю сферою?
Крок 3. Читання самого тексту статті за її структурою			
3	Вступ та Мета Introduction and Aim	Вступ починається з актуальності дослідження та невирішених питань.	Визначте, чому проблема, висунута в статті, є важливою для Вас.

		Завершується формулюванням мети статті.	Зверніть особливу увагу на мету або цілі дослідження
	Матеріали і методи Materials and methods	Пояснює, як проводилося дослідження, містить чіткий опис параметрів вимірювання, які використовувалися для здійснення мети. Містить контекст і передумови дослідження, план дослідження, когорту досліджуваних, стратегію вибірки, медичні втручання, основні досліджувані змінні, інструменти та процедури збору даних, методи аналізу	Зверніть увагу на те, чи зрозумілі для Вас представлені в статті методи дослідження (якщо ні, зверніться до довідкової літератури).
	Results Результати	Структуроване відображення зібраних даних. Містять звіт про опис даних (демографічних, клінічних, лабораторних, функціональних, тощо), результати дослідження (аналіз підгруп тощо), засоби візуалізації даних: таблиці, графіки, рисунки, діаграми, тощо.	Чи результати представлені фактично та неупереджено? Чи всі дані є? Який висновок ви робите з цих даних?
	Discussion Обговорення	В цьому розділі узагальнюються дані та пропонуються критичні інтерпретації та висновки в цілому. Результати дослідження порівнюються з	Чи відповідає аналіз представленим даним? Які слабкі сторони їхніх аргументів? Зважаючи на те, що Ви прочитали, з

		результатами, опублікованими раніше в літературі. Обговорюються практичні рекомендації. Аналізуються сильні сторони та обмеження дослідження, його перспективи.	яким ще дослідженням слід ознайомитися далі?
	Висновки Conclusions	Представлені ключові висновки щодо центрального питання дослідження. Висновки статті містять остаточні думки дослідників. Вони можуть бути поєднаними з обговоренням. Також містять рекомендації для подальших досліджень.	Чи вірний, на Ваш погляд, висновок?
	Подяка Acknowledgements	Подяка за допомогу з рукописом, у т.ч. за технічну та фінансову.	
Крок 4. Ознайомлення з літературними джерелами			
4	Посилання на літературні джерела References	Усі наукові джерела, на яких базується стаття, мають бути цитовані в тексті.	Які ще статті на дану тему варто прочитати? Яких авторів поважають у цій галузі?

Рекомендації до виконання завдання практичних занять 8-10.

Для виконання завдання з підготовки усної доповіді з презентацією пропонуємо покрокову інструкцію з використанням англомовних кліше.

Покрокова інструкція підготовки усної доповіді з презентацією з використанням англомовних кліше

Підготовка доповіді базується на наступних принципах (за О.Б. Тарнопольським):

- 1) принцип поступового переходу від підготовки тексту презентації за зразком до самостійної підготовки презентації без зразка;
- 2) принцип моделювання умов презентації, максимально наближених до реальності;
- 3) принцип забезпечення навчання презентації технічними і програмними засобами її підготовки та проведення;
- 4) принцип критичного само- і взаємооцінювання;
- 5) принцип автентичності зразків презентації та їх мінімальної модифікації.

Процес підготовки усної доповіді будується поетапно наступним чином:

1. Визначення і максимальна конкретизація мети.
2. Підготовка усної доповіді: написання сценарію, складання плану, конспекту, вибір форми і стилю виступу, підготовка відповідей на можливі запитання, підготовка демонстраційних матеріалів (слайди, відеоролики тощо), підготовка приміщення і технічних засобів.
3. Презентація усної доповіді.

Поради щодо реалізації ефективної презентації (адаптовані за Grussendorf M. (2007))

- чітка та логічна структура;
- привітання та знайомство – одна з найважливіших частин презентації для встановлення контакту з аудиторією;

- чітко сформульовані тема та мета, оголошення пунктів плану;
- повторення нової інформації;
- підведення підсумків наприкінці кожного змістового фрагменту;
- пряма взаємодія з аудиторією;
- висновки – кінець доповіді навіть важливіший, ніж початок, тому що люди зазвичай запам'ятовують останнє, що їм сказали.

Стратегії представлення ефективного завершення презентації:

1. Підсумуйте основні моменти.

2. Процитуйте відому людину.

3. Поставте провокаційне запитання або зробіть несподівану заяву.

4. Використовуйте техніку «сендвіч». Уявіть свою презентацію як бутерброд із двома скибочками хліба (вступ + висновок) і сиром посередині (основна частина). Стратегія «сендвіча» означає, що у Вас є зв'язок між початком і кінцем доповіді.

5. Подякуйте аудиторію. Забудьте стандартні фрази, такі як «Дуже дякую за увагу» або «Дякую, що вислухали». Після гарної презентації саме глядачі мають подякувати Вам!

При підготовці та реалізації усної доповіді-презентації рекомендується зважати на можливість виникнення таких проблеми:

- 1) непідготовленість, надмірні надії на досвід та імпровізацію;
- 2) надлишок інформації, багатослівність, що заважають представленню слухачам головного;
- 3) невдалий спосіб подачі інформації (манірність, невиразність, відчуженість, концентрація на собі тощо);
- 4) неадекватність стилю англійського мовлення на лексико-синтаксичному та фонетичному рівнях;
- 5) неадекватне використання невербальних засобів (жести, міміка) та голосу мовця.

**Покрокова інструкція з використання в презентації англомовних
кліше (за власними розробками)**

Кроки	Частина презентації		Англомовні кліше
Крок 1	Welcoming the audience and introducing yourself Привітання та знайомство з аудиторією		- Good morning and welcome. - Let me introduce myself ... - First of all, let me thank you all for coming here today.
Крок 2	Introduction: - topic and structure of presentation Вступ: - тема та структура презентації		- Today I'm going to talk about ... - This morning I'd like to explain ... - The purpose of my presentation today is to ... - First I will discuss ... Secondly I would like to look at how ... Lastly I will concentrate on ... - First I will look at ... before moving on to ... and then I'd like to talk about how this impacts upon ... - If you have any questions please leave them until the end, when I'll do my best to answer them.
Крок 3	Body of presentation Основна частина	Starting the presentation	- Let's start by looking at ... - I'd like to start by ... - So let me start by ... - The first issue is in relation to ...
		Introducing a new point	- The next point is that ... - Now I am going to talk about ... - Moving on to ... - I would now like to explain ...

			- So that's an overview of ... which brings me to my next point ...
		Defining key terms	- In his article, Bardem states that ... - For the purposes of this talk, I will define ... as ...
		Asking and answering rhetorical questions	- What exactly is ... ? Well, ... is a system for ... - Why do they regard this as essential? Well, firstly the data suggests ...
		Emphasizing	- This is a significant point. If we look more closely at ... - This is a highly relevant question. Remember that Lamb's theory suggests ... - This is crucial to understanding ...
		Providing examples or directing the audience to your presentation slides	- To give you an example ... - Now let's look at ... - You'll notice here how ... - If we look here, we can see how ...
Крок 4	Conclusion Висновки/Завершення		- To sum up ... - In conclusion ... To recap the main points ... - That concludes my presentation. Now, if I can just summarize the main points.
Крок 5	Audience questions Запитання		- Thank you. Are there any questions? - Thank you for listening. Does anyone have any questions?

		- I'm sorry, could you repeat the question, please? - Yes, absolutely, I agree. Yes, perhaps that is true in some cases, however ... - No, I think I have to disagree with you on that point, because ... - That's a really good question that I'm not sure I can answer right now, but it would be interesting to look into ...
--	--	--

Після усних доповідей з презентаціями здобувачам освіти пропонується оцінити один одного за допомогою анкетування «Бланк оцінки презентації слухачем» (власна розробка автора).

Бланк оцінки презентації слухачем

Етап	Запитання
Підготовка	1. Чи завчасно підготував/ла обладнання в аудиторії? 2. Чи завчасно підготував/ла роздатковий матеріал? 3. Чи повідомив/ла слухачам про час та місце проведення презентації?
Організація презентації	1. Чи повідомив/ла про структуру (план) презентації? 2. Чи дотримувалася чіткої структури презентації? 3. Чи дотримано регламенту доповіді? 4. Чи логічним був виклад матеріалу? 5. Чи використано запропоновані поради?
Усна презентація	1. Чи привітав/ла аудиторію? 2. Чи представив/ла себе? 3. Чи озвучив/ла тему презентації?

	4. Чи зрозумілим був вступ? 5. Чи користувався/лася нотатками під час виступу? 6. Чи були зв'язки між окремими твердженнями та короткі підсумовування (проміжні висновки) між ними? 7. Чи були використані рекомендовані англомовні кліше? 8. Чи були зроблені загальні висновки? 9. Чи звертався/лася до аудиторії в процесі презентації? 10. Чи було запропоновано аудиторії ставити запитання?
Характер мовлення	1. Чи було мовлення ясным? 2. Чи був адекватним темп мовлення? 3. Чи була адекватною гучність голосу? 4. Чи влучно використовувалися модуляції тону голосу? 5. Чи виділялися за допомогою голосу важливі твердження?
Невербальні засоби	1. Чи доцільно використовувалися жести, міміка, рухи? 2. Чи використовувався зоровий контакт?
Загальна оцінка	Відповідь «Так» – 1 бал, «Ні» – 0 балів. Максимальна оцінка – 25 балів.

Результати обговорюються в аудиторії під час практичного заняття.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Надайте визначення поняттю «наука»?
2. Які тенденції характерні для розвитку науки?
3. Які основні ознаки наукового пізнання?
4. Які структурні елементи складають основу процесу пізнання?
5. Сформулюйте визначення поняття «методологія».
6. Які функції виконує методологія наукового дослідження?
7. Які Ви знаєте загальні методологічні принципи наукових досліджень?
8. Які Ви знаєте специфічні методологічні принципи наукових досліджень?
9. Сформулюйте методологічні вимоги до наукового дослідження.
10. Дайте характеристику емпіричному рівню дослідження.
11. Дайте характеристику теоретичному рівню дослідження.
12. Розкрийте зміст етапів наукового дослідження.
13. Охарактеризуйте такі загальнонаукові методи дослідження: абстрагування, конкретизація, теоретичне моделювання.
14. Охарактеризуйте такі загальнонаукові методи дослідження: узагальнення, формалізація, ідеалізація.
15. Охарактеризуйте такі загальнонаукові методи дослідження: аналіз і синтез, дедукція та індукція.
16. Спеціальні методи дослідження у методиці викладання іноземних мов.
17. Дайте загальну характеристику педагогічного спостереження як методу дослідження.
18. Недоліки методу педагогічного спостереження та шляхи їх усунення.
19. Охарактеризуйте процедуру вибору тестів як складову педагогічного тестування.
20. Дайте характеристику педагогічного експерименту як методу дослідження.
21. Дайте характеристику видам педагогічного експерименту.

22. Охарактеризуйте бесіду як метод дослідження.
23. Охарактеризуйте інтерв'ю як метод дослідження.
24. Роль, місце і значення методу експертного опитування у дослідженнях.
25. Дайте характеристику методу анкетування.
26. Охарактеризуйте види анкетування.
27. Розкрийте структуру побудови анкети.
28. Охарактеризуйте класифікацію питань анкети.
29. Розкрийте зміст вимог до формування анкети.
30. Дайте характеристику видів наукових публікацій.
31. Розкрийте зміст Ваших дій під час опрацювання літературних джерел.
32. Специфіка наукового тексту: найважливіші функції, типи, особливості порівняно з іншими видами текстових матеріалів.
33. Наукова стаття як жанр наукового тексту. Функції наукової статті. Класифікація наукових статей.
34. Зміст, структура та особливості оформлення наукової статті.
35. Анотація до статті.
36. Тези доповіді як окремий науковий текст. Зміст та особливості оформлення.
37. Виступ / доповідь на конференції як форма оприлюднення результатів наукової роботи. Правила підготовки та методи написання доповіді.
38. Специфіка усного виступу з доповіддю.
39. Загальні положення щодо вимог до підготовки магістерських робіт.
40. Характеристика етапів виконання магістерської роботи.
41. Структура магістерської роботи.
42. Вимоги до презентації та викладу основних положень магістерської роботи.
43. Стиль викладу наукової інформації.
44. Поняття теми дослідження, формулювання мети і завдань дослідження, визначення предмета та об'єкта дослідження.

- 45.Визначення актуальності наукового дослідження. Формулювання наукової новизни дослідження.
- 46.Особливості тексту кваліфікаційної роботи магістра.
- 47.Вимоги до основної частини магістерської роботи, до списку використаної літератури, додатків, форматування роботи.
- 48.Правила цитування та посилань.
- 49.Академічна доброчесність у виконанні магістерської роботи.
- 50.Правила використання ШІ у написанні магістерських робіт.
- 51.Підготовка і процедура захисту магістерської роботи.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль знань здобувачів здійснюється під час проведення лекцій, практичних занять, самостійної роботи і включає перевірку знань теоретичного матеріалу теми та контроль оволодіння практичними навичками, передбаченими методичними розробками. Перевірка знань здобувачів здійснюється за допомогою усного і письмового опитування.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (залік)

Для навчальної дисципліни «Методологія наукового дослідження» навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі заліку. Кількість балів, необхідних для заліку (не менше 60), студент отримує під час участі у практичних заняттях, виконання всіх видів самостійної роботи.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)			ІНДЗ	Сума
Теми	Бали	Разом	0–10	0–100
Тема 1	0–18	0–90		
Тема 2	0–18			
Тема 3	0–18			
Тема 4	0–18			
Тема 5	0–18			

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Єременко Т. Є., Лук'янченко І. О. Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи магістра [для здобувачів вищої освіти спец. 014 Середня освіта (предметна спец. 014.021 Англійська мова та зарубіжна література)]. Нова ред. Одеса: Університет Ушинського, 2024. 81 с.
2. Ковтун Н. Методологія наукових досліджень. Навчально-методичний посібник для магістрантів спеціальності 033 Філософія. Видання 2-ге, доповнене і доопрацьоване. Житомир, 2024. 130 с.
3. Медвідь В.Ю., Данько Ю.І., Коблянська І.І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
4. Ніколаєва С.Ю., Черниш В.В. Підготовка здобувачів вищої освіти до науково-публікаційної діяльності у процесі самостійної роботи: навч.-метод. посібник для самостійної роботи студентів бакалаврату, магістратури та аспірантури. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2025. 107с.

Допоміжна література

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с.
2. Єременко Т.Є., Бабова І.К., Лук'янченко І.О. Стратегії читання англійськомовних наукових статей у підготовці здобувачів галузі знань 22 «Охорона здоров'я». Інноваційна педагогіка. № 54. Т. 1. 2022. С. 68-73.
3. Єременко Т.Є., Бабова І.К. Презентація англійською мовою як soft skill для здобувачів магістерського рівня освіти. Інноваційна педагогіка. Вип. 65. Т. 1. 2023. С. 56-61.

4. Методологія і організація наукових досліджень: навчальний посібник [Електронний ресурс] / А. О. Азарова, Н. О. Біліченко, Ю. В. Міронова, Л. М. Ткачук. Вінниця : ВНТУ, 2022. 117 с.
5. Ніколаєва С. Ю. Методи та організація сучасних досліджень з методики навчання іноземних мов і культур: навч.-метод. посібник для студентів магістратури та аспірантури. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2019. 136 с.
6. Самсонов В.В., Сільвестров А.М., Тачиніна О.М. Методологія наукових досліджень та приклади її використання: навч. посібник. К.: НУХТ, 2022. 385 с.
7. Winter B. Statistics for linguists : an introduction using R. New York, NY : Routledge, 2019.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL : <http://www.mon.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: офіційний сайт. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL : <http://odnb.odessa.ua/>.
4. Бібліотека Університету Ушинського: офіційний сайт. URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>
5. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40).
6. Інструкція щодо процедури технічної перевірки на наявність текстових запозичень (академічного плагіату). URL: <https://pdpu.edu.ua/doc/universitet/yakist/instrukt.pdf>
7. Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Державного закладу «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». URL:

https://pdpu.edu.ua/doc/universitet/dobro/nb/academ_dobro.pdf

8. Порядок виявлення та встановлення фактів недоброчесності

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» URL:

https://pdpu.edu.ua/doc/universitet/dobro/nb/p_viyav.pdf